DANSK NUMISMATISK FORENING

SMÅ NYHEDER 2019 NR.2

DANSK NUMISMATISK FORENING
Sommerudflugt 2019

Vordingborg

Byen Vordingborg, hvis vartegn er Gåsetårnet, er en købstad, og byens historie går tilbage til Valdemar-kongernes tid.

Der bor 12.000 borgere i selve byen, og 46.000 borgere i Vordingborg Kommune. Kommunen består af de tidligere kommuner, Møn, Præstø, Vordingborg og Langebæk, og har med 385 kilometer Danmarks længste kystlinje.

Byen Vordingborg har gymnasium, handelsskole og seminarium. Indenfor de seneste cirka 30 år er større virksomheder som Buko og Jako-Sko, som primært producerede mandlige folkeskolelæreres fodformede sko samt et garveri lukket. Oringe Statshospital, som var hospital for sindslidende, var en større arbejdsplads ligesom kasernen, som i 1747-1981 husede Falsterske Fodregiment. Hjemmeværnkommandoen har holdt til på kasernen siden 2015.

20 krone 2004

Mønten er designet af billedhuggeren Tina Maria Nielsen. Den blev udsendt 1. marts 2004.

LØRDAG 22. JUNI 2019

Vordingborg ruinterrænet ved Gåsetårnet

Frokost "Snekken"

Køng Museum
* Kaffe og kage

Grundtvigs Mindestuer
Udby

Tegn fra Vordingborg

Vordingborg og området er ikke beriget voldsomt set med numismatiske øjne. Dog har der været fund, som Galster har skrevet om. Her følger nogle eksempler på numismatik fra gåsetårnsbyen, og eksempler på det, som med lidt god vilje kan betegnes som numismatik.

DSB snetegn

Snetegn udstedt af DSB på Vordingborg Banegård i 1940'erne. Tegnet er af zink og har en diameter på 52 mm.

Arbejdernes Sygekasse

Foreningstegn for Arbejdernes Sygekasse, hvis initialer, A S, sammen med årstallet 1885 fremgår af forsiden.
Sygekassen er stiftet 1. januar 1858, og den havde faneindvielse 18. oktober 1885. Bagsiden er blank. Forsølvet kobber 23 mm Bergsøe 436.

Vordingborg Station

Viggo Schou

Adressejeton fra Viggo Schou, urtekram og material handel. Købmandsforretningen, som lå i hovedgaden Algade 63. Blev grundlagt den 30. oktober 1846 af C. Schou. Han overdrager forretningen til sin søn, Viggo Schou den 1. oktober 1882. Viggo Schou drev forretningen indtil 1913. På bagsiden ses børsbygningen i København. Jetonen er af messing 23 mm. Bergsøe 1455.

Den konservative klub

D. C. K. F. Vordingborg O. O. (Den konservative klub for Vordingborg og Omegn). Politisk klubjeton. Bagsiden er blank, med øsken. Forsølvet kobber 23,5 mm, Bergsøe 409.

Sømands og Fisker Foreningen af 1883

bronze. Bergsøe Danske Forenings-tegn 266, og Bergsøe 388.

Danske Folkedansere

Danske Folkedanseres niende landsstævne blev afholdt i Vordingborg i weekenden den 9.-10. juli 1938. Desuden var den 11. juli også stævnedag, idet der blev arrangeret togtur fra Vordingborg til Kalvehave, og videre derfra til Møn, dens klint inklusiv en opvisning.
Landsforeningen Danske Folkedansere havde på dette tidspunkt cirka 1.700 medlemmer, og cirka halvdelen heraf deltog i landsstævnet. Der deltog en del svenske folkedansere og 20 unge grønlændere i stævnet. Deltagerne kunne ikke indkvarters privat, idet mund- og klovesyge hærgede. I stedet benyttedes telte, som deltagerne slog op på ruinterrænet.
Deltagerne, folkedansere og deres spillemænd, gav en opvisning, som blev gennemført udendørs i overværelse af cirka 4.000 tilskuere. Landsstævnet gav et økonomisk overskud på 200 kroner.
I 2015 ændrede foreningen navn til Folkedans Danmark.

Den Elektriske Staalrørsfabrik

Lod fremstille poletter til øl og vand begge har på forsiden Den Elektriske Stålrørsfabrik A/S, DES.
Den Elektriske Staalrørsfabrik A/S flyttede i 1971 fra Middelfartgade i København til Masnedø. På fabrikken produceredes el-installations- og præcisionsstålrør, kabelkanaler og pvc-rør. Den 1. december 1997 var det slut efter i alt 66 års virke. Gennem årene var arbejdsstyrken 35-40 ansatte. Umoderne produktionsanlæg, pris og hård konkurrence fra større virksomheder var årsag til lukningen.
Nogle måneder efter ændredes bygningen på cirka 8.000 kvadratmeter til et industrihus.
Poletterne var blandt samlere sjældne indtil den 27. juli 1982, hvor der blev begået et indbrud på fabrikken. Herunder blev der væltet et skab på et kontor, og derved kom en æske med ubenyttede poletter frem.
Ølpoletten er fremstillet i messing 26 mm og vand i nysølv 24. mm begge præget hos Meka, og

stemplerne er skåret af Bent Jensen.
J. Sømod 22.169 og 22.170.

Gåsetårnet
Poletten gav i en kortere årrække i 00'erne adgang til Vordingborgs vartegn, Gåsetårnet. For- og bagside er ens.

Prins Jørgens Garde
Flere forskellige emblemer.

Sydsjællands Museum
I nogle år omkring 2010 kunne børn, som besøgte Sydsjællands Museum Vordingborg i skoleferien for et mindre beløb slå deres egen mønt. Mønten er en imitation af en Valdemar den Store mønt, og i kanten står der Sydsjællands Museum Vordingborg.

Storstrømsbroen
Broen forbinder Masnedø og Falster den blev indviet 26. september 1937 (kongens fødselsdag) af Christian X. Broen er 3,2 Km lang og har en tosporet vej og en enkeltsporet jernbane.
Det kostede 35 millioner kroner at bygge broen.
Ensidigt emblem med nål (bemærk der er 4 buer på broen?)

Vordingborg Roklub

Klubben har i dag tilføjelsen og *Kajakklub*, var i årene i midten af det 20. århundrede en af landsdelens allerstørste klubber med plads til såvel elite som motionister. Medlemmerne deltog flittigt i regattaer landet over, og klubben var i en årrække også arrangør af en ro-

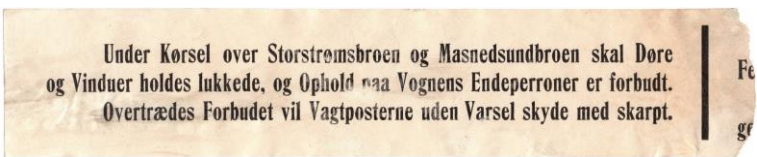
Under Kørsel over Storstrømsbroen og Masnedsundbroen skal Døre og Vinduer holdes lukkede, og Ophold paa Vognens Endeperroner er forbudt. Overtrædes Forbudet vil Vagtposterne uden Varsel skyde med skarpt.

regatta, hvorfra samlere kan møde småjetoner med en regattadato indgraveret på bagsiden. Småjetonerne er ensartede, om end i forskellige metaller.

Vordingborg Idræts Forening

Foreningen som har kun fodbold på programmet, afviklede i fem år med 1979 som det første et større stævne for drenge i fem ungdomsrækker. Det begyndte som en markering af klubbens 75-års jubilæum. I stævnets første år deltog 110 hold, hovedsageligt fra Danmark, men der var også hold fra Norge og Sverige. Den belgiske klub, Racing White Moolenbek, stillede med flere hold. Kontakten til klubben sørgede byens fodboldstolthed, Morten Olsen for. Der blev spillet fodbold på otte baner dagligt i flere dage klokken 9-20, og de mange spillere og deres ledere var indkvarteret privat.
Senere benyttedes en "standard" medalje med indgraveret tekst og årstal.

Som bekendt fremgår det af sagnet, at Dannebrog faldt ned fra himlen over Estland den 15. juni 1219. For en uge siden blev 800-året for denne begivenhed markeret landet over – herunder naturligvis også i Vordingborg, som i den anledning havde besøg af kronprinsparret.

En svunden industri

Niels Ryberg
I slutningen af 1700-tallet købte den københavnske storkøbmand Niels Ryberg godset Øbjerggaard på Sydsjælland. Ryberg ønskede ikke at drive traditionel godsdrift men derimod at anlægge en stor linnedfabrik, hvor råmaterialet, hør skulle dyrkes i nærområdet, og arbejdskraften primært findes blandt lokalbefolkningen. Fabrikken blev anlagt i den lille landsby Køng, som i løbet af de næste år blev omdannet til en fabriksby efter nyklassicistisk forbillede. På Køng Fabrik produceredes i de næste knap 150 år nogle af landets absolut fineste linnedtekstiler.

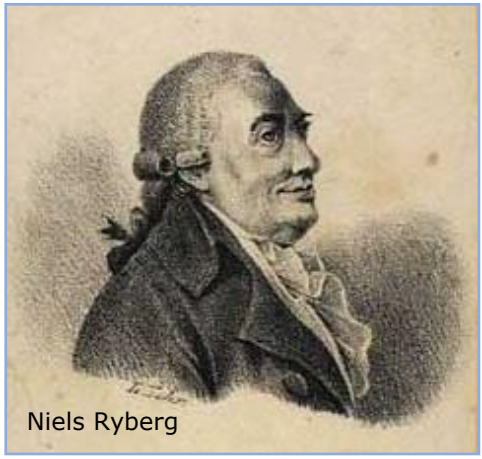
Niels Ryberg

Kongelig hofleverandør
Fra 1784 blev fabrikken kongelig hofleverandør, hvilket vil sige, at den leverede alle linnedvarer til hoffet – duge og håndklæder samt de eksklusive varer i de danske prinsessers brudekister. Køng Fabrik leverede udstyr til Christian den 9.'s døtre, prinsesserne Alexandra, Dagmar og Thyra, som i midten af 1800-tallet blev gift med henholdsvis den engelske tronfølger, den russiske zar og hertugen af Cumberland.
Det fredede hus daterer sig tilbage til 1778. Den var den første bygning, som blev bygget ved etableringen af linnedindustrien Køng Fabrik. I spindeskolen lærte piger fra 4-10 år at spinde fine hørtråde til fabrikkens væve, og der var plads til ca. 40 piger ad gangen.

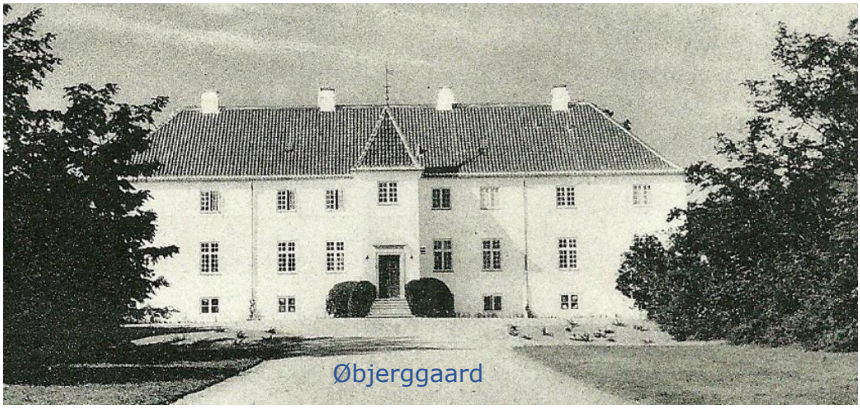
Øbjerggaard

N.F. S. Grundtvig

Grundtvig - Udby
Nikolai Frederik Severin Grundtvig blev født i Udby præstegård 8. september 1783. Han tilbragte her sin barndom indtil han fyldte 9 år og blev sendt til Thyregod for at gå i skole hos Laurids Feld. Hushjælpen i præstegården, Malene Jensdatter, vakte Grundtvigs interesse for det sjællandske sprog, sagn og historier.
I 1811-13 var Grundtvig kapellan hos faderen og boede i de rum, der nu er indrettet som mindestuer.
Seværdigheder, Grundtvigs bibel, en foræring fra Constance Leth mens han var huslærer på Egeløkke. Møbler mv. fra Grundtvigs hjem, personlige effekter.
Grundtvig døde 2. september 1872 i København.

Medaljen
Ved Grundtvigs 50-års jubelfest som præst tillagdes der ham biskops rang, og han fik overrakt den viste medalje udført af H. Conradsen i guld. På bagsiden af medaljen står: Over daabens pagt med troens ord Helligånden spredte lys i nord.
Medaljen er præget i guld, sølv og kobber
Bergsøe 1050.

Det er måske lidt mærkværdigt – set med numismatiske øjne – at Grundtvig kun er gengivet på 1 medalje.

□

Tekst: JS og PN